

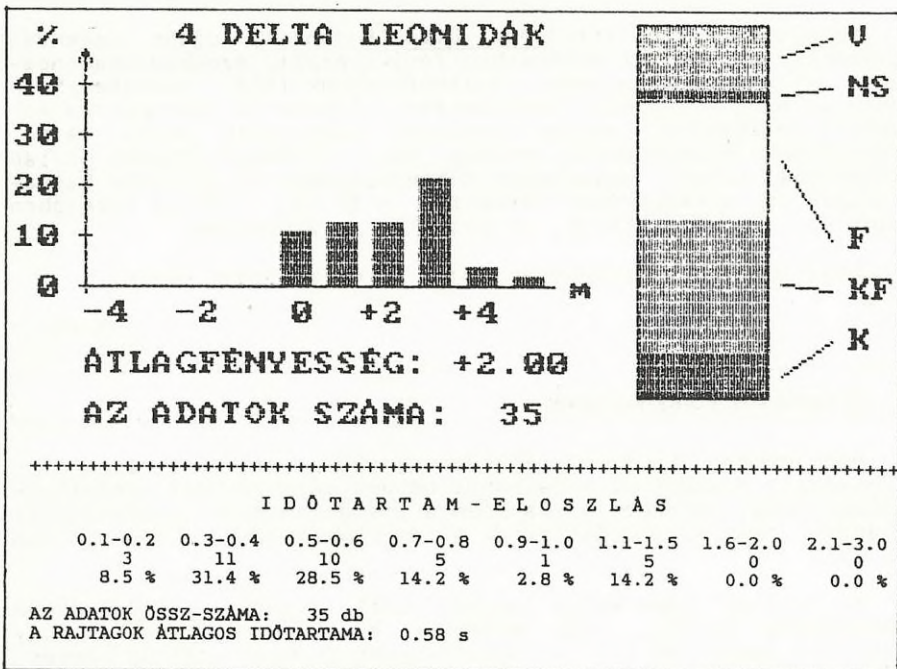
Észlelő	vizuális	fotografikus
Berkó Ernő (Órosháza)	-	44,3/0
Engel Péter (Budapest)	2,0/1	-
Fekete János (Felsőzsolca)	10,7/38	-
Fodor Antal (Sülysáp)	2,0/7	-
Glász Gábor (Környe)	1,0/4	-
Illés Elek (Kövágószőlős)	4,0/9	-
Laczkó Attila (Sülysáp)	2,0/7	8,5/0
Nagy Tivadar (Szigetszentmárton)	3,0/4	-
Posztobányi Kálmán (Szabadbattyán)	0,8/3	-
Sajtz András (Újfalu, R)	1,1/3	-
Schné Attila (Nemesvámos)	-	1,3/0
Szifjártó Szilárd (Veszprém)	0,8/5	-
Tepliczky István (Tata)	10,8/27	2,5/0

Február-márciusban 13 megfigyelő 38,2 óra vizuális és 12,3 óra fotografikus észlelést végzett. Teleszkopikus munka nem történt, sikeres meteorfotóról sem kaptunk beszámolót. Késéssel jutott el hozzánk Francia László (Bezenye) január 3/4-i észlelése - 4 óra alatt 42 meteort látott, túlnyomó részük Quadrantida-rajtag volt.

D A T U M (UT)	S L	OR	HMG	METEOR	ESZLELOHELY	N	E	ESZLELOK
1987-02-20/21_2200-0000	332.78	1	6.4	5	KOVAGOSZOLO	4605	1806	ILLES ELEK
1987-02-21/22-1730-1930	333.60	1	5.4	1	PILISBOROSJENO	4738	1859	ENGEL PETER
1987-02-21/22-1900-2000	333.64	1	5.2	1	SZIGETSZENTMARTON	4713	1857	NAGY TIVADAR
1987-02-21/22_2100-0030	333.78	1	5.5	15	FELSOZSOLCA	4806	2052	FEKETE JANOS
1987-02-21/22-2300-2350	333.81	3	6.1	8	RAK-TANYA,BAKONY	4711	1746	CSOPORT: ***
1987-02-22/23-2020-2220	334.73	1	5.7	4	RAK-TANYA,BAKONY	4711	1746	TEPLICZKY I
1987-02-23/24-2215-2345	335.80	1	5.6	5	FELSOZSOLCA	4806	2052	FEKETE JANOS
1987-02-24/25-1900-2000	336.66	1	4.9	2	SZIGETSZENTMARTON	4713	1857	NAGY TIVADAR
1987-02-24/25-2020-2150	336.73	1	5.6	3	FELSOZSOLCA	4806	2052	FEKETE JANOS
1987-02-24/25_2220-0150	336.86	1	6.0	11	SULYSAP	4727	1932	TEPLICZKY I
1987-02-25/26-1900-2000	337.67	1	4.9	1	SZIGETSZENTMARTON	4713	1857	NAGY TIVADAR
1987-02-25/26-2055-2225	337.76	1	5.6	7	FELSOZSOLCA	4806	2052	FEKETE JANOS
1987-02-26/27-1750-1900	338.63	1	6.3	3	UJFALU,R	4639	2143	SAJTZ ANDRAS
1987-02-26/27-2120-2350	338.80	1	5.7	7	SULYSAP	4727	1932	TEPLICZKY I
1987-03-21/22-1915-2115	1.67	1	5.7	4	KOVAGOSZOLO	4605	1806	ILLES ELEK
1987-03-21/22-2120-2220	1.74	1	5.7	4	KORNYE	4734	1820	GLASZ GABOR
1987-03-21/22-2100-2300	1.75	1	5.4	7	FELSOZSOLCA	4806	2052	FEKETE JANOS
1987-03-21/22-2130-2330	1.77	2	5.5	11	SULYSAP	4727	1932	FODOR - LACZKO

Januárnál maradva meg kell említenünk Fodor István (Jászjákóhalma) az Uránia Csillagvizsgáló címére küldött tűzgömb-megfigyelését. Január 24-én este 20:18 UT-kor az északi égbolton - Kékestető irányában - egy fényes, darabokra töredező jelenséget figyelt meg. Szeretnénk bízgatni a rendszeres meteorészlelést nem folytató olvasóinkat esetleges hasonló megfigyeléseik be-
küldésére!

Február folyamán 7 éjszakán történt megfigyelés, ami a téli körülmények közepette ritka siker! Köszönhető ez részben a hóvégi szokatlanul hosszú (6 éjszakás) teljesen száraz, derült időjárásnak, amelyet legendás telünk után mindenki igyekezett kihasználni. A derültség nagy hideggel párosult, így dicséret illeti valamennyi megfigyelőnk, akik vállalták a fagyoskodást. Rák-tanya ismét szerepel az észlelőhelyek között, egy "változós hétvége" melléktermékeként két éjszaka is történt csoportos észlelés. Március mostoha időjárása mindössze egy éjjel engedte a meteorozást, ekkor azonban négy helyen is történt észlelés. Összességében ezekről a hónapokról eddig soha nem futott be ennyi adat, jól indul az év!

A téli-koravavaszi hónapok kedvezőtlen időjárása és magas holdállása miatt nagy jelentőségű minden adatsor, amely jellemzi az időszak meteorraj-aktivitását. A radiánskatalógusok is "szükszavúak" ez idő tájt. Február 26. környékére jelzik előre a Delta Leonidák maximumát, s megfigyeléseink szerint az előrejelzés telitalálatnak bizonyult. 20-27. között minden éjszakán

történt valahol megfigyelés, a ZHR-adatok folyamatos emelkedést mutatnak. Ez időszakban 35 Delta Leonida rajtagot azonosítottunk, ezek fényesség-, szín- és időtartam-statisztikáját diagramokon szemléltettjük. A tipikus rajmeteor fehér-kékesfehér színű, halvány és elég gyors, nem túl látványos. Más áramlatok, mint pl. a korai Virginidák szintén produkáltak néhány meteort, de ez inkább csak szórványtevékenység (amint az várható volt). Az eredmények mindenesetre azt igazolják, érdemes minden időszakban nézelődni az ég alatt...

Az időszak egyetlen kiemelkedő fényességű jelenségét Fekete János látta Felsőzsolcán. A február 21-én 23:01:21 UT-kor megfigyelt tűzgömbörről a következő beszámolót küldte:

"0^m-sként indult, a béta Leo mellett tűnt fel. Közepesen gyors, teljes pályáját 3 s alatt tette meg, fokozatosan fényesedett -4^m-sra. Látványos jelenséget - leváló anyagdarabkák, szétrobbanó fej - nem produkált. Csóvája fokozatosan szélesedő, majd keskenyedő, élénk színű volt. Kihunyása előtt a csóva kiszélesedett, 2 részre bomlott."

Végezetül álljon itt Dóczy Ottó (Budapest) újabb legendás szerencséje, amelyet októberben fényképezett, azonban csak nemrég juttatta el hozzánk. Asztrofotósunk 1986. november 9-én este az M 76 környékét fényképezte. 5 perc 10 másodperces vezetett felvételén - mintha gondosan "eltervezte" volna - a fotografikus-teleszkopikus meteor épp a látómező közepén halad keresztül. Lassú, egyenletes felfényesedése és gyorsabb halványulása is a képmezőben történik, a fő Per csillag közelében huny ki. Vannak amatőrök, akiket üldöz a szerencse!

Rovatunk összeállításában Engel Péter működött közre.

- tey -

Új vizuális meteorészlelő lapok

Készleteink fogytával szükségessé vált a megfigyelőlapok új-ranyomása, s ebből az alkalomból néhány változtatást tartottunk célszerűnek. Mindezt elsősorban a feldolgozások tapasztalatai alapján tettük, a változások a megfigyelőmunka lényegét nem érintik.

Az "előlap" képe kissé megváltozott, a határmagnitúdó külön táblázatba került, arra buzdítva ezzel az észlelőket, hogy óránként jegyezzék fel a leghalványabb látható csillag fényességét. Kérünk mindenkit, ezt ne megszokásból, "hasból" tegye, az észlelésekhez használt térképsorozat jól el van látva hmg körüli csillagokkal és értékekkel. Az adat feljegyzése alapvető fontosságú a kiértékeléshez.

Nem kevésbé fontos a pályaberajzolás vagy más ok miatt meteoronként kieső holtidő mértéke. Eddig egyetlen rovat volt feljegyzésére, holott pl. egy csoportos észlelés résztvevői - el-

Vizuális meteorészlelés

MMTEH HUNGARY

Észlelés időpontja: 19 86 év november hónap 08/09 nap
 kezdete 22^h 00^m vége 23^h 00^m UT
 szünetek _____

Az észlelés helye SÜLYSKP
 Földrajzi koordináták 47° 27' N, 19° 32' E; 200 m tsz. felett

No.	ÉSZLELŐK (lakóhelyük)	Irány	Holtidő s	Takart %	Kezdet h m	Vége h m	Kezdet h m	Vége h m	Meteor db
1.	ENGEL PÉTER (Budapest)	NE	30	20					7
2.	HAVASSY DÓRA (Budapest)	E	40	10					6
3.	CSÓTI ISTVÁN (Budapest)	SE	30						5
4.	KUDOR GYÖNGYVÉR (Budapest)	S	35						4
5.	FODOR ANTAL (Sülysáp)	SW	50		22:00	22:30			4
6.	POCZOMAY KALMAN (Gabalcs.)	W	50	10	22:30	23:00			5
7.									
8.									

Írnok: TEPLICZKY ISTVÁN (Tata)

A határmagnitúdó óránként:

UT No.	22:00	23:00						Átlag
1.	55	56						56
2.	56	54						55
3.	56	56						56
4.	57	56						57
5.	55	55						55
6.	53	55						54
7.								
8.								

Légköri viszonyok, megjegyzések:

22:30 után W felől erős felhőzárás,
 átvonuló felhőzt, felhőlyukak.

Az észlelés időtartama 10^h
 Látott meteorok száma 14
 Alaphossz a térképen 58 mm

Rajaktívítási tapasztalatok:

Az Aurigidák nargás-felhők, gyorsak, fényesek.
 Az "elő-leonidák" (!?)
 körös fényességűek, elég lassúak. (Engel Péter)

MAGNÉS adat rögzítés!

No.	Feltűnés időpontja h-m-s - UT			Észlelők								Fényesség E	Időtartam sec	Szín	Nyom sec	KOORDINÁTÁK						Megbíz.	Raj az észlelő szerint	Rajkód	Megj.
				1	2	3	4	5	6	7	8					N	Feltűnése		Eltűnése						
				x	x	x	x	x	x	x	x						x	y	x	y					
1.	22	06	49	X	X				X		2	0,8	SF	-	3	54	59	62	75	2	Ori				
2.		18	21	X							2	0,5	F	-	1	19	37	8	14	1					
3.		21	40	X	X		X	X			1	1,0	F	-	1	25	33	21	14	1	Cas				
4.		26	48	X	X						1	0,6	F	3	2	-65	72	-44	33	1	Cas				
5.		27	41	X							-2	1,5	NS	1	3	-18	-11	-47	-19	3	Tau		*		
6.		32	37	X		X	X				3	0,5	-	-	7	-32	91	-17	85	1					
7.		33	05	X	X						-1	1,0	KF	1	3	23	29	-16	18	1	Tau		*		
8.		34	22	X			X				4	0,3	-	-	1	-20	54	-36	47	2					
9.		35	59			X	X				1	0,4	F	-	2	-45	41	-45	41	1			*		
10.		43	40			X	X	X			4	0,7	-	-	2	-16	37	5	34	2					
11.		46	16	X							2	0,2	F	-	3	-32	71	-54	50	1					
12.		48	58	X			X	X			4	0,8	-	-							9				
13.		55	13	X			X	X			2	0,3	KF	1	1	16	35	2	23	1					
14.	23	02	30	X							3	1,0	V	-	1	11	14	-3	30	1					

Megjegyzések: * 19. homok közelében, kis eső
 21. a vége felé erősen lassult
 23. majdnem vontatni!

térő reakcióidejük, tapasztaltságuk, stb. következtében - különöző holtidővel rendelkeznek. Másodpercben megadandó értékét (átlagát) szintén gondosan határozzuk meg, csoportos megfigyeléskor az írnok feladata legyen szűrőpróbaszerűen. Az adatot a ZHR-számításnál használjuk fel statisztikai korrekcióul a rajzolás alatt esetleg észrevétlen maradó meteormennyiség megállapítására.

A meteorok személyenkénti darabszámát számoljuk meg az egy-egy meteort megpillantók feljegyzésére szolgáló lap alján. Ez az érték kerül a havi összesítésekben. Érdeklődőink és újabb észlelőink kedvéért pár szó a "régi" rovatokról. A takartság százalékos értékét akkor jegyezzük fel, ha a környezeti tárgyak, fák, ill. a városi kivilágítottság ténylegesen akadályozza az észlelést. Egyébként - pl. egyéni észlelés esetén - válasszunk olyan égterületet, amely a "legzavarmentesebb". A kezdet-vége rovatoknak csak akkor van értelme, ha csoportos megfigyeléskor a résztvevők valamelyike korábban fejezi be, ill. később kezdi a munkát. Megjegyzendő, hogy az ilyen "létszámingadozás" nagymértékben nehezíti a feldolgozási munkát, a ZHR-számítást, így kérünk mindenkit, lehetőleg kerüljék ezt! Nagyobb létszám esetén pl. egyfajta megoldás lehet néhány észlelő tartálékban tartása elalvó társaik pótlására. (Egy fáradt megfigyelő különben is használhatatlan!)

Az alaphossz a térképeken a II.-VII. gnomonikus térképeken a két fő koordinátavonal metszéspontja és a térkép közepe közötti távolság milliméterben. Az Uránia által kiadott térképeken ez egységesen 58 mm, de előfordulhat, hogy valaki saját, más léptékű másolatot használ. Nagyon fontos a szem szoktatása az észlelés előtt, valamint, hogy kellően fénymentes helyen történjen a megfigyelés. Mindenképp érdemes lakott területen kívül dolgozni a hasznos munka érdekében, még ha kényelmetlenséggel is jár. Sajnos, az egy óránál rövidebb meteorozást nem tudjuk statisztikailag feldolgozni, a jól használható megfigyelés 2-3 óra fölött kezdődik. Ha már nekikészültünk, érdemes egyszerre hosszabb időt az égbolt alatt töltenünk.

Szeretnénk biztatni mindenkit esetleges rajaktivitási tapasztalatainak szöveges feljegyzésére is, ezek sokat segíthetnek a kiértékeléskor, a havi rovatok összeállításakor. Új rovat a meteorok adatai között a raj az észlelő szerint - az előbbieik szellemében. Ezen az oldalon egy másik változás a "sebesség" helyett az időtartam feljegyzése másodpercben. Erről részletesen a Meteor 87/1. számának 30. oldalán írtunk.

Aktív meteorosaink a megfigyelőlapokból automatikusan kapnak az újranyomást követően. Más érdeklődők, a munkába bekapcsolódni kívánók számára észlelőlapok és meteormegfigyelési útmutató postabélyeg ellenében, meteorészlelő térképsorozat pedig 18 Ft-os áron kérhető a rovatvezető címén. Nyomtatványaink kiadásában nyújtott közreműködéséért külön köszönet illeti Vajda Lászlót (Eger), a tatabányai TIT munkatársait (Kövári Edit, Kovaliczky István), illetve Gaborek Lászlót (Komárom).

- tey -